

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
КВІТЕНЬ
Число 4 (184)
КИЇВ 2017

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Свято перемоги над смертю

Коли ми звертаємо увагу на церковний календар, то бачимо, що Воскресіння Христове святкується не лише один раз на рік у Великдень, але кожного тижня. Спогад про те, що Господь Ісус Христос воскрес з мертвих, щонеділі повертає нас думкою до цієї події. Мабуть, найважливішої події всієї людської історії.

Адже кожен з нас погодиться, що смерть і все, що з нею пов'язане – хвороби, страждання, неміч – є тим, чого найбільше страшиться людина і чого бажає уникнути або хоча б віддалити. А безсмертя – це те, чого свідомо чи несвідомо прагнуть всі. Навіть коли не брати до уваги бажання безсмертя у християнському контексті, воно все одно виявляється в людині – через сподівання залишити по собі добру пам'ять, через надію на продовження роду і краще майбутнє дітей, навіть через відігнання від себе самої думки про наближення часу власного відходу з цього світу.

Однак скільки б не старалася людина, власними силами вона не здатна досягнути бажаного – перемогти смерть і опанувати вічність. Це під силу лише Богові! І Бог звершив наше звільнення від рабства смерті та відкрив нам вічне життя.

Бо Господь наш Ісус Христос воскрес з мертвих не для себе – він воскрес для всіх нас. Писання каже: "Як у Адамі всі помирають, так у Христі всі воскреснуть", тобто, як через гріхопадіння перших людей, Адама і Єви, весь рід

людський став підвладним смерті і ніхто з людей не може її уникнути, так через Сина Людського і Спасителя Ісуса Христа весь рід людський воскресне. Біблія завіщає, що станеться це у останній день нинішньої історії, день Другого пришествя Христового і Страшного Суду.

Тож як бути чи не бути смертним – не залежить від нашої власної волі, так і воскреснути чи ні – не залежить від нас. Всі воскреснуть – віруючі й невіруючі, праведники і грішники – але вічність, яка відкриється для всіх, буде різною. Сам Спаситель каже: "Праведники підуть в життя вічне, а грішники – в муку вічну, приготовлену дияволу і слугам його".

Тому усвідомлення нашого майбутнього безсмертя, яке щотижня оновлюється і підкріплюється богослужбовими спогадами про Воскресіння Христове, а найбільше – щорічним святкуванням Великодня, Пасхи Христової – це усвідомлення повинне нас спонукати до праведного життя. Щоби вічність, яка відкриється для всіх нас, була для нас радісною, а не скорботною.

Цими роздумами я хочу з нагоди великого і радісного свята перемоги над смертю Світлого Христового Воскресіння поділитися із земляками-чернігівцями. Господь каже: "Полюби Бога всім серцем своїм і полюби ближнього свого, як самого себе". Наша любов до батьків, до роду й рідного краю, до своєї культури та історії, до своїх земляків – частина цієї Богом заповіданої любові. Тож нехай у справах любові, у добрих помислах і діях всі ми зустрінемо Великдень – Свято над святами і Торжество над торжествами!

Бажаю всім вам, дорогі земляки, читачі "Отчого порогу", радісного Великодня, доброго здоров'я, примноження любові, родинного затишку, злагоди у відносинах з ближніми. І найбільше всім нам і цілій Україні – близької перемоги та миру! Радіймо і веселімося, бо воістину Христос Воскрес!

З пошаною і доземно вклоняючись –

**ЄВСТРАТІЙ, Архієпископ
Чернігівський і Ніжинський**

Той, хто в біді кидає свій народ, стає його ворогом.

Чингіз АЙТМАТОВ

У КВІТАНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

ПЕТРАНЬОВ Геннадій Йосипович – 80-річчя. Народився 7 квітня 1937 року в Ріпках. Працював 20 років на різних посадах в Кабінеті Міністрів України. Був науковим співробітником Української Академії аграрних наук.

Кандидат сільськогосподарських наук. Автор 4 сортів зернобобових культур люпину та гороху. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

ГУБСЬКА Алла Іванівна – 80-річчя. Народилася 13 квітня 1937 року в Ніжині. Працювала у сфері нетрадиційної медицини, була заступником керівника лікувально-діагностичного концерну, також займалася проблемами йододифіциту в Україні при Академії наук України.

ЗУБ Петро Данилович – 80-річчя. Народився 25 квітня 1937 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Працював завідувачем кафедри тактики в Київському зенітно-ракетному училищі імені Кірова. Кандидат військових наук, доцент. Нагороджений орденом Червоної Зірки. Полковник у відставці.

ВІННИЧУК Дмитро Тимофійович – 80-річчя. На-

родився 30 квітня 1937 року в місті Сквирі на Київщині (довгий час проводив наукову роботу на Чернігівщині). Був директором Інституту розведення та генетики тварин, працював головним науковим співробітником Інституту агроекології та біотехнології Української Академії аграрних наук. Доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААНУ. Лауреат премії НААНУ "За видатні досягнення в аграрній науці". Автор понад 500 опублікованих праць. Співавтор 20 авторських свідоцтв та патентів.

СОСНОВ Василь Васильович – 75-річчя. Народився 16 квітня 1942 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Обіймав посади начальника управління сільськогосподарства, голови районної ради, першого секретаря райкому партії. Головний консультант управління Апарату Верховної Ради України.

ЧУБУК Василь Дмитрович – 75-річчя. Народився 20 квітня 1942 року в с. Макіївка Носівського р-ну. Працював провідним інженером електротехнічної служби ПАТ "Київобленерго".

ПРОКОФ'ЄВА Лариса Пантелівна – 70-річчя. Народилася 1 квітня 1947 року в Новгород-Сіверську.

ПОПОВА Лідія Арсентівна – 70-річчя. Народилася 2 квітня 1947 року в Ніжині. Працювала на педагогічній ниві.

РУДЬКО Микола Олександрович – 70-річчя. Народився 4 квітня 1947 року в Бобровиці. Працював на керівних посадах в Чернігівському облвиконкомі та облдержадміністрації, в Управлінні Адміністрації Президента України. Був головою Державного комітету України у справах національностей та міграції, Генеральним консулом України в Санкт-Петербурзі. Кандидат педагогічних наук, доцент. Заслужений працівник народної освіти України. Один з ініціаторів створення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

ТКАЧЕНКО Михайло Олексійович – 70-річчя. Народився 9 квітня 1947 року в с. Кірово Новгород-Сіверського р-ну.

САВЧЕНКО Василь Ігнатович – 70-річчя. Народився 11 квітня 1947 року в с. Окунінів Козелецького р-ну. Токар.

ТУЛУПОВ Микола Миколайович – 70-річчя. Народився 14 квітня 1947 року в Чернігові. Був старшим прокурором Генеральної прокуратури України.

ОСТАПЕНКО Віра Яківна – 70-річчя. Народилася 16 квітня 1947 року в с. Антоновичі Чернігівського р-ну. Бібліотекар Київського Національного університету культури і мистецтв.

ГРОМОВА Валентина Пилипівна – 70-річчя. Народилася 23 квітня 1947 року в місті Фастів на Київщині (проживала у Бобровиці). Старший науковий співробітник Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України. Кандидат хімічних наук. Дійсний член Нью-Йоркської академії наук США.

ЛЯЛІНА Тетяна Іванівна – 65-річчя. Народилася 1 квітня

1952 року в Острі Козелецького р-ну. Заступник начальника відділу Центрального апарату Ощадбанку України.

МИХАЙЛЕНКО Михайло Васильович – 65-річчя. Народився 6 квітня 1952 року в с. Чемер Козелецького р-ну. Був начальником служби Управління інженерних військ Генштабу Мініборони України, нині – начальник штабу ДП "Укроборонсервіс". Полковник. Учасник бойових дій.

ЧЕРВОНЮК Ганна Василівна – 65-річчя. Народилася 7 квітня 1952 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Директор підприємства з обробки металів.

РОМАНЕНКО Олександр Олександрович – 65-річчя. Народився 12 квітня 1952 року в Бахмачі. Працював головою правління ЗАТ "Цукорімпекс".

СТРАТІЛАТ Петро Іванович – 65-річчя. Народився 12 квітня 1952 року в с. Макіївка Носівського р-ну. Працював головним спеціалістом відділу аварійного реагування та антитерористичної діяльності департаменту фізичного захисту, пожежної безпеки та безпеки життєдіяльності Міністерства палива та енергетики України. Ветеран праці.

ПАДАЛКА Олег Семенович – 65-річчя.

Народився 18 квітня 1952 року в с. Горобіївка Срібнянського р-ну. Проректор з економіки та організації навчально-виховної роботи, професор кафедри педагогіки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Кандидат педагогічних наук. Відмінник народної освіти. Заслужений працівник освіти України. Академік Академії вищої школи України. Відзначений орденом "Знак Пошани" та іншими почесними нагородами.

РУДНИК Віктор Іванович – 65-річчя. Народився 20 квітня 1952 року в с. Вороньки Бобровицького р-ну.

КОБКО Григорій Петрович – 65-річчя. Народився 21 квітня 1952 року в с. Макіївка Носівського р-ну. Підприємець.

БАБИЧ Ніна Павлівна – 65-річчя. Народилася 25 квітня 1952 року в с. Макіївка Носівського р-ну.

ЮВЖЕНКО Лідія Дмитрівна – 65-річчя. Народилася 26 квітня 1952 року в Мені. Лікар ЦРП Солом'янського р-ну м. Києва.

ДАВИДЕНКО Валентина Олександрівна – 65-річчя. Народилася 27 квітня 1952 року в с. Білошицька Слобода Корюківського р-ну. Працює лікарем-стоматологом в ЦРП Солом'янського р-ну м. Києва.

ШМАРЕНКОВА (ПРЯДКО) Інна Петрівна – 60-річчя. Народилася 1 квітня 1957 року в с. Ленівка Менського р-ну. Працює в Асоціації діячів естрадного мистецтва України.

ПОЛТАВЕЦЬ Володимир Петрович – 60-річчя. Народився 12 квітня 1957 року в Носівці. Механік-водій.

БЕЗДІТНИЙ Віктор Костянтинівич – 60-річчя. Народився 13 квітня 1957 року в м. Христинівка Черкаської області (рідня з Бобровицького р-ну). Працює директором ТОВ "Господарчий ринок".

КЛЕПАК Григорій Олексійович – 60-річчя. Народився 19 квітня 1957 року в с. Старий Биків Бобровицького р-ну. Український краєзнавець, журналіст, громадський діяч. Заслужений працівник культури України, член Національної Спілки журналістів України, член Міжнародної федерації журналістів, член Національної спілки краєзнавців України.

ЮРЧЕНКО Галина Калениківна – 60-річчя. Народилася 21 квітня 1957 року в с. Сухачі Старовижницького р-ну Волинської області. Сестра-хазяйка у Центральному військовому госпіталі.

ВОЙТЕНКО Володимир Олександрович – 60-річчя. Народився 21 квітня 1957 року в с. Олександрівка Корюківського р-ну. Директор ПП "Ріон".

САВЧЕНКО Ірина Віталівна – 55-річчя. Народилася 8 квітня 1962 року в Чернігові. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

Щороку початок весни нагадує нам про велич Кобзаря, про незбагненну суть його святого слова, Україну, любов до рідної землі. І не випадково й цього разу активісти Прилуцького відділення нашого земляцтва з ініціативи великого патріота Павла Кривоноса організували цікаву поїздку по Шевченківських місцях на малій батьківщині.

До слова, на Чернігівщині багато місць, пов'язаних із життям і творчістю поета. Качанівка, Седнів, Батурин, Оленівка, Мотронівка, Чернігів, Ніжин та інші куточки. В наших краях написав він чимало творів: поему "Наш отаман Гамалія", вірші про гусара з Остра, який їхав до Києва разом з поетом і був свідком його арешту тощо. А ще ті ж пристрасні рядки "Шкода того барвіночка" про нещасливе кохання з липовіркою дівчиною Ликерою Полусмак. Згадуючи про цей хвилюючий факт, не можу приховати свого здивування з того, як нині в Росії деякі "дослідники" намагаються одружити поета з якоюсь Ганною Щаріковою в 1861 році.

Про це та про інші цікаві бувальщини з життя геніального поета ми й говорили з учасниками поїздки в Прилуцький край. А ще вголос читали вірші Тараса Григоровича. Звучав у салоні мікроавтобуса мелодійний голос невтомної ентузіастки Алли Поплавської, яка разом з активісткою Людмилою Тимофієвою допомогли заступнику голови осередку Миколі Гордієнку організувати цю поїздку. Чимало добрих справ на рахунок Миколи Павловича, як і в його видатного земляка Юрія Коптева, завдяки якому Прилуки буквально оновилися.

І нині кияни везли пам'ятні подарунки землякам, особливо раритетні видання Тараса Шевченка. Коли Алла Поплавська читала, як молитву, фрагменти з поеми "Кавказ", то послуговувалася при цьому тією ж "захалювною книжечкою", за словами самого автора. Так поезія супроводжувала нас у неблизькій дорозі. Для всякого стану душі є в нашого Пророка щемкі рядки. Почувши їх одного разу, не забудеш до кінця життя. Звучали вони й цього разу. А на небосхилі піднімалося раніше сонце, даруючи нам тепло і світлу радість наступних зустрічей...

А почалися вони на центральній площі біля пам'ятника Тарасу. Сюди при-

йшли очільники міста, відомі люди, інтелігенція, щоб продекламувати його вірші та почути пісні на його слова. Після покладання квітів слово сказала міський голова Ольга Попенко: змінюються суспільно-економічні формації і державні утворення, а Тарас залишається вічний і незламний, як і горде його Слово.

го слові Господь посилає спасіння Україні в найдраматичніші часи нашої історії.

Потім київські гості побували в Густинському Святотроїцькому монастирі, де влітку 1845 року Шевченко намалював три акварелі. А ще більше цікавого про Чернігівську Шевченкіану ми почули, зустрівшись із юними прилучанами в "Шевченківській світлиці" при міському Будинку дитячої творчості. Тут за п'ять років зібрано багато експонатів, серед них портрети поета місцевих художників. Ось і нині Микола Гордієнко подарував оригінальний портрет поета, якого немає навіть у столичному музеї. Красивий альбом своїх творів подарував і заслужений художник України, заступник голови Українського фонду культури Микола Шелест. А Петро Нестеренко подарував школярам "Кобзар" у перекладі на китайську мову. Проникливо говорили про поета професор Юрій Пасічник, заслужений лікар України Олег Шекера та інші київські гості. Подякувала гостям директор Будинку дитячої творчості Тетяна Савченко.

Завершилася наша поїздка Тарасовими шляхами у міському Будинку культури, де відбулася вистава за творами поета "Рейнкарнація Тараса", присвячена герою Майдану. Режисери-постановники Артемій та Катерина Аніщенки, а також юні актори зробили все можливе, щоб донести до глядачів безсмертне слово Шевченка. Доречними були й кінокадри велелюдного Майдану, озвучені голосом відважного Сергія Нігояна.

І думалося по дорозі додому; а чи справді ми сповідуємо у своєму житті полишений нам, як найдорожчий скарб, Шевченків кодекс національної єдності, моралі, честі і гідності, любові до України, щоб здійснилося Тарасове пророцтво: "В своїй хаті своя правда і сила, і воля"?

Петро МЕДВІДЬ,
заслужений журналіст України

Прилуцький шлях до ТАРАСА

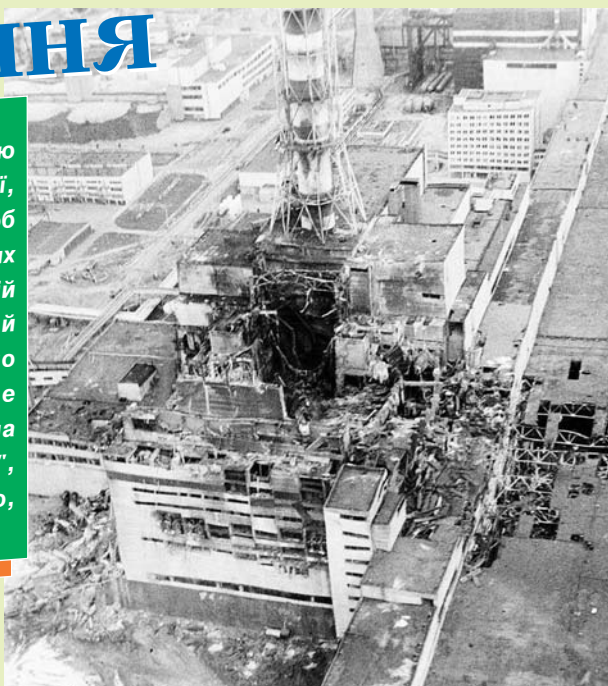
З особливим інтересом учасники мітингу вислухали виступ народного художника, лауреата Національної премії України ім. Т.Шевченка Леоніда Андрієвського, що навів актуальні й нині рядки з "Розритой могилі":

*Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?*

– Любіть Україну так, як любив її Тарас Шевченко, – звернувся до своїх парафіян настоятель Собору Христа Богородиці отець Віталій Юрочко. – Це у йо-

Випробування

Людська пам'ять має властивість віддавати забуттю більшість другорядної інформації. Та масштабні події, особливо трагічні, вриваються в неї ніби для того, щоб більше не повторюватися в нових поколіннях. До таких належить і страшна аварія на Чорнобильській атомній станції, що умертвила не тільки тисячі ліквідаторів, а й історичний пласт української землі, де все дихало славною минувиною, де в дрімучих лісах ще півстоліття тому жив дух праслов'янських богів. Знала Москва, як завдати нищівного удару "меншому брату", що вже відчув знову повів свободи. Що це так було, свідчить такий факт.

Тривають

Якось тодішній голова Спілки письменників України Олесь Гончар запросив на засідання президії очільників Академії наук республіки на чолі з Борисом Патном. Набилося нас у затишний кабінет досить багато, бо ще задовго до ядерної трагедії ходили Києвом чутки про загрозу як не з боку енергетичного монстра, так від затоплення столиці водами штучного моря.

Борис Євгенович був відвертим і аргументованим. Він не тільки розповів про складну боротьбу з московськими вченими та чиновниками, що вирішили будувати станцію на місці тектонічних розломів в узголів'ї української столиці, а й про угодовство національних чинуш. А ще продемонстрував паку офіційних документів, які свідчили: думка авторитетних українських учених просто не цікавила кремлівських зверхників. Оскільки голос громади в ті часи ніхто не чув, так і завершилася наша розмова протестними виступами...

Було в мене ще одне, так би мовити, мирне діткнення до ЧАЕС. На закладку першого блоку тодішній ЦК комсомолу послав і трьох поетів – Володимира Морданя, Рауля Чілачаву й мене. Дісталися на місце, де побачили розриту могилу: рився величезний котлован, столітні повалені сосни жалібно

Ні, праслов'янська
намолена земля не
простить людям таку
наругу...

дивилися в небо могутнім корінням, ревіли бульдозери, екскаватори, снували сотні автомашин, стільки ж захмелілих від скоюваного шабашників із усього Союзу, для яких свята земля моїх предків була черговим заробітчанським полігоном. Довелося виступати, щось читати. В той же день поверталися на Київ. Було тепле сонячне літо, зеленою стіною стояли пообіч ліси, цвіли луки. Але в мене перед очима все стояли повалені дерева та знівечена земля, де невдовзі мали стати масивні блоки, і відчуття тривоги не полишало душу: ні, праслов'янська намолена земля не простить людям таку наругу...

А через кілька років так і сталося, і вже 19 травня 1986 року мені знову випало рушати в зону випробувань. Бачити тисячі армійців із ядерною засма-

гою на обличчях, говорити з ними в лісах неподалік від четвертого блока, що ще димів і плювався радіаційним перегаром, а вночі полемізувати з генералами, які теж толком не знали, чим кінчиться той двобій із смертю. А що це так і було, можуть засвідчити й наші земляки-чорнобильці під орудою невтомного Миколи Поети. Той же легендарний кінооператор Владислав Рейський, невтомний медик Дмитро Волох, самовідданий патріоти земляцтва Микола Волощук, Олексій Калинський, Микола Компанець, Михайло Марченко, Володимир Шкурко. Небагато їх уже лишилося, але з ними живе на землі непокупна пам'ять про трагедію й подвиг рятувальників. І тут би хотілося поставити крапку, бо нарешті монстра заховали під надійний ковпак. Але те, як ставляться нинішні чиновники до вцілілих ліквідаторів, знову ятрить пам'ять.

Час від часу ті, хто нині оселився у високих владних кабінетах, народжені й після ядерної трагедії, піднімають питання про подальше обмеження законних пільг чорнобильців, яких уже лишилося й так, мов кіт наплакав. І хочеться спитати подібних: а де б ви були сьогодні, коли б не тисячі молодих патріотів, кинутих у ліси й переліски на порятунок землі, чи пішли б ви у ядерне полум'я самі не за довгим рублем, а за покликм душі? Мабуть, послали б інших. А ті інші – то наш народ, кращі сини якого ледве животіють, доки ви займаєтеся різними оборудками.

Уроки Москви засвоїли кожен по своєму. Але нам жити на своїй згорьваній, але вільній українській землі, яка, думається, не допустить більше чужинської наруги.

Леонід ГОРЛАЧ

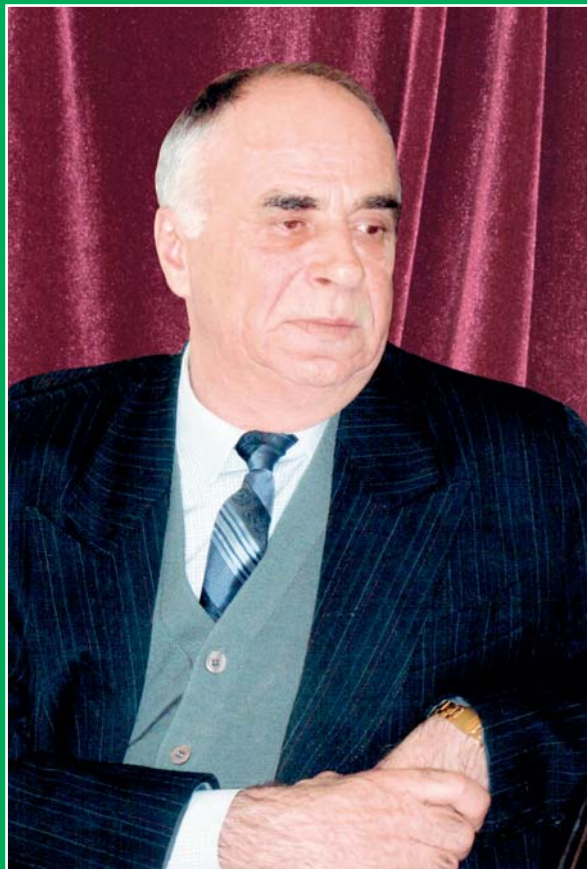
Народився він у селі Козилівка Корюківського району. Людина військова, полковник, учасник бойових дій, ліквідатор аварії на Чорнобильській АЕС. У 1962 році Іван Єгорович був на Кубі, служив в зенітно-ракетних військах. Як згадує Іван Єгорович: "Тоді ми добре спрацювали. На щастя, в наших керівників вистачило розуму це безумство зупинити – не розпалити війну. Але бойові дії були, спроби нападу з повітря та й наземні. На жаль, великі справи не вирішуються мирно. За певних обставин на Кубі загинуло 70 наших військовослужбовців, які там і поховані. Залишилось кладовище, яке й зараз доглянуто. Радянські солдати були кубинцям як брати. Не випадково цей народ з великою симпатією ставиться до українців. А оздоровлення в їхній країні українських дітей після чорнобильського лиха? Це яскраво свідчить про те, що ми там не "насліддили", а допомогли. І згадують нас там лише добрим словом".

Служив Іван Єгорович і у військах особливого призначення Головного розвідувального управління під час війни у В'єтнамі. Не перебуваючи на території, виконували поставлене завдання – боротися з повітряними цілями.

Тільки цих подій вистачило б для спогадів на все життя. Але воно послало йому ще одне страшне випробування. Понад два з половиною роки Іван Єгорович віддав роботі з ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС. Для боротьби з радіацією було сформовано Управління військово-будівельних частин Міністерства енергетики Радянського Союзу, до складу якого входило 11 військово-будівельних загонів по 650 осіб в кожному, госпіталь та санепідзагін. Іван Єгорович перебував там на посаді заступника начальника політвідділу. "Під нашим керівництвом пройшло більше 130 тисяч військовослужбовців, – згадує Іван Єгорович. – Наші люди працювали на основних ділян-

Іван Єгорович Остапенко, який нині відзначає своє 75-річчя, все своє життя перебуває на передовій. Таку вже натуру має наш земляк, бо за природою своєю завжди залишається захисником добра і справедливості. Як мовиться, на таких людях і тримається світ.

ЛЮДИНА

на передовій

ках. Ми не займалися дезактивацією, будували тимчасові сховища для ядерного палива, "відсікали" третій енергоблок від четвертого, брали участь у будівництві самого

саркофага. Шість загонів в інтенсивному режимі возили бетон з Вишгорода. Всередині саркофага ленинградський і московський загони оббивали стіни свинцевими листами, щоб можна було туди проходити. Потім у 1988 році проклали шлях ученим з Інституту імені І. Курчатова, які проводили там свої дослідження".

Проводилась велика робота щодо захисту території і населення від радіоактивного забруднення. Військові йшли на виконання робіт в радіаційній зоні, знаючи про смертельну небезпеку. Все було на почутті обов'язку, патріотизму, відповідальності за долю людей, близьких, держави.

Перебуваючи тривалий час у радіаційній зоні, Іван Єгорович отримав велику дозу радіації і став інвалідом першої групи. За активну участь у ліквідації наслідків аварії він був відзначений двома орденами "За службу Батьківщині" III та II ступеня.

У 1990 році за станом здоров'я Іван Єгорович звільнився з лав Збройних Сил і працював у Міністерстві надзвичайних ситуацій на посаді головного спеціаліста відділу кадрів Управління виховної роботи до 2000 року. Але й перебуваючи на заслуженому відпочинку, він не сидів дома, брав активну участь у роботі ветеранського об'єднання Чернігівського земляцтва, яке очолював на той час Микола Купченко.

З 2001 року Іван Єгорович – відповідальний секретар, перший заступник Голови Київської організації ветеранів війни, де також не пас задніх.

На жаль, свій ювілей Іван Остапенко зустрічає вдома – і солідні літа, і житейські випробування зробили свою чорну справу. Та ми віримо, що наш побратим ще довго залишатиметься на передовій, а ми, ветерани земляцтва, буде-мо завжди відчувати його підтримку. То ж бажаємо йому міцного здоров'я, довгих років життя, любові близьких і друзів.

Микола ЛОЙКО,
ветеран війни

НАРОДНИЙ

Це визначення, на жаль, впродовж останніх років набрало негативного значення у зв'язку з "продуктивною" діяльністю Верховної Ради. Та в даному разі, коли йдеться про нашого ювіляра з Городні Андрія Івановича Богдана, фраза набуває справді первородного значення: адже історія новітньої влади на Сіверщині не має прецедентів.

обранець

ловним інженером Городнянського виробничого управління житлового комунального господарства і з початку квітня 2002 року територіальною громадою він був обраний міським головою Городні.

Відтоді він і не полишає свою поважну та копітку посаду. За ці роки місто неодноразово займало призові місця як краще в області по благоустрою. Місто оновилося, помолоділо, повністю газифіковане та водифіковане, більшість вулиць освітлені сучасними ліхтарями, постійно проводиться ремонт та будівництво доріг.

Як і кожна відповідальна людина, Андрій Іванович не заспокоюється, продовжує підтримувати сучасний освітній менеджерський рівень – в 2006 році він одержав диплом магістра, закінчивши Харківський регіональний інститут державного управління.

Андрій Богдан завжди займає активну життєву позицію, підтримує всі нові починання, які несуть користь, добробут місту та громаді. А ще у вільну хвилину любить він повозитися з бджолами, заспівати гарну пісню у колі друзів, потішитися сімейним затишком. Словом, він людина, на яких тримається світ.

Андрій Богдан палкий прихильник діяльності столичного Чернігівського земляцтва. Спільно з нами багато гарних справ зроблено у місті. Віриться, що їх буде значно більше, оскільки ми, столичні земляки, віримо в добру душу і твердий діяльний характер нашого ювіляра.

Петро НАЗИМКО

Ріпкинський вчений

Цієї весни до помешкання поважного земляка Бориса Юліановича Туки навідалися керівники Ріпкинського відділення Олександр Литвин та Володимир Федяй, аби привітати видатного поліщука з недавнім 85-річчям.

Було що розказати знаному вченому та конструктору своїм молодшим побратимам. Народився в Ріпках, хоча невдовзі його батьки переїхали до Києва. В столиці відбулося формування творчої особистості. Спершу під час навчання на радіотехнічному факультеті Політехнічного інституту, згодом – на роботі в науково-дослідному інституті НДІ-132, що невдовзі прибрав назву НДІ "Квант". Там виріс до посади головного інженера, заступника з наукової роботи. Нині хоч і на пенсії, але працює головним науковим співробітником науково-дослідного інституту Міністерства оборони. Доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії СРСР, має почесне звання "Заслужений радист СРСР".

Був головним конструктором трьох поколінь систем розвідки і цілевказування бойових кораблів ВМС. Саме тоді в 1972 році в НДІ був виготовлений перший дослідний зразок спеціальної електронно-обчислювальної машини, яка встановлювалася на надводних та підводних кораблях. Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора.

За плечима ветерана вагомі події і звершення. Це і наукова праця, і тривале захоплення академічною греблею, яке привело його до олімпійської збірної СРСР (до речі, саме на Дніпрі знайшов він колись свою майбутню дружину, врятувавши її з води). А ще Борис Юліанович з добрим усміхом розповів: коли вже був головним інженером НДІ "Квант", то за розробку радіолокаційної системи "Дубрава" отримав премію, на яку зміг купити автомобіль ВАЗ-2101.

Та де б він не бував, завжди пам'ятав про малу батьківщину, про оточені лісами Ріпки. А ще донині залишається великим патріотом рідної землі, як і вся його родина, діти та онуки, які підтримували революцію на Майдані, боротьбу за цілісність України.

Словом, Ріпки мають ще одного свого видатного громадянина!

Олександр ЛИТВИН

Незамулене джерело

Село Сулак, як і його школа, типові для сучасної України. Чверть віку суцільних пошуків державного обличчя не минули колись мальовниче поселення, що має нині близько триста мешканців і перебуває в критичному стані – адже дорослим нема роботи, а дітям повнокровних умов для розвитку.

Звідси й різке скорочення кількості населення. Скажімо, в сусідній Володьковій Дівиці, давньому й славетному селі, що донедавна носило назву Червоні Партизани, мешкало в кращі часи близько дванадцяти тисяч людей, нині ж набереться хіба що 5,5 тисяч. Якщо українське село буде занепадати такими темпами, то незабаром всохне сама серцевина України.

Та як би там не було, але в Сулаку донині працює власна школа, яку люди відстояли, хоча в ній нині всього сорок два учні різних класів та група вчителів на чолі з директором Михайлом Боліцоком. Саме вони й не дають замулитися духовному джерелу, без якого не буває майбутнього в цілому народі. В непоказному приміщенні школи бувають і гості з столиці та сусіднього Ніжина, часом навідується й ветерани на чолі з невгамовним партизаном-земляком Петром Кропи-

в'янським, що перейшов уже 90-літній рубіж. Зрештою, неподалік гримоче поїздами залізниця, що кличе дівчору в далекі світи, а дорослим стала дорогою життя, бо допомагає заробити шматок хліба в столиці. Такі вони, будні рядового сільського храму освіти.

Та український дух у Сулаку ніколи не вивірювався. Як і любов до історії рідного народу, до її великих синів і дочок. Саме ці почуття зібрали невеликий колектив у шкільному приміщенні для вшанування 203-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка. До слова, через ці місця пролягав останній шлях нашого Пророка, коли його прах перевозили з Петербурга до Канева.

На зустріч прибули поет, лауреат Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка Леонід Горлач, земляк, талановитий художник, на полотнах якого

відбиті чи не всі неповторні куточки місцевої природи, керівник Носівського відділення нашого земляцтва Григорій Шкребель. Організаційні клопоти взяв цього разу на себе я. Зібралися всі вчителі, школярі, серед них виділялися дванадцяттеро дівчаток і хлопчиків у вишиванках. Звучали вірші, розповіді про Кобзаря, підкреслювалася особлива роль іменинника в долі України. Насамкінець гості подарували власні книги та ошатні томи інших авторів шкільній бібліотеці. І треба було бачити, з якою увагою слухали діти гостей! Справді, сільським школам так не вистачає подібних зустрічей з відомими людьми. Але те, що в Сулаку є замулене джерело духовності – факт незаперечний.

Віктор ЧЕРНЕНКО,
почесний голова
Носівського відділення

У перший день весни в Куликівському районному центрі позашкільної освіти проводився щорічний районний конкурс колективів екологічної просвіти "Земля – наш спільний дім".

Колективи висвітлили тему "Ландшафти – як середовище життя та об'єкти охорони".

Конкурсні виступи поєднували різні жанри, стилі та напрями мистецтва, демонстрували власні досягнення у просвітницькій і природоохоронній діяльності. Проблеми

ЗЕМЛЯ – наш спільний дім

відображалися у трагічній, гумористичній, образній, художньо-спортивній та інших формах.

У конкурсі взяли участь дев'ять колективів екологічної просвіти із загальноосвітніх шкіл району. Всі команди достойно представили природоохоронну та просвітницьку роботу. Перше місце виборов колектив "Оберіг" Вересоцької ЗОШ I–III ступенів, друге місце – "Екологічна варта" Ковчинської ЗОШ I–III ступенів імені Лідії Демолович, третє місце поділили колективи Дроздівської та Салтиково-Дівицької ЗОШ I–III ступенів. Всі колективи за активну участь у конкурсі нагороджені грамотами відділу освіти Куликівської райдержадміністрації, а переможці отримали подарунки від голови Куликівського відділення столичного Чернігівського земляцтва.

Борис ЧУЯН

Незабутнє

Закінчення

Після перемоги держава напружувала всі сили для відбудови зруйнованого війною народного господарства. Лише пізніше стало відомо, що у той час здійснювався великозатратний проект створення радянської атомної бомби. Тому життя народу не ставало легшим.

Тяжкі післявоєнні

У таких селищах, як Семенівка, не було роботи і люди виживали за рахунок присадибних ділянок, кустарного і відхожого промислу. Важким тягарем на плечах людей лежали державні податки. Ними було обкладене рухоме і нерухоме майно, худоба, фруктові дерева тощо. Люди були змушені вирубувати сади, не кожна сім'я мала змогу держати корову або іншу живність. До цього часу дивуюсь, як жінкам-солдаткам без чоловіків вдавалося вести господарство, сплачувати податки і піднімати дітей. Пам'ятаю, який жах охоплював їх, коли на вулиці з'являвся фінінспектор, що збирав податки. На цій посаді не утримувалися порядні люди, залишалися лише безхребетні, без честі і совісті, по-звірячому жорстокі людяці.

На нашій вулиці хазяйнував відвертий мерзотник Ізя Блиндар. З небритою, завжди п'яною мордою ця жирна тварюка вибивала, викручувала і витрушувала податки, мародерствувала, як хотіла, знущалася над людьми, вимагала близькості у жінок. Одного разу він нагрів до садиби баби Наталки, де ми жили, і з матом накинувся на неї за затримку сплати якогось внеску. Баба,

смілива і метка на язик, швидко угамувала його, а коли той протяг руку до кишенькового годинника батька, що як пам'ять висів над маминим ліжком, врзала хама рогачем по спині так, що зламався держак. Із свинячим вереском, миттєво втра-

тивши свою пиху, інспектор вилетів на подвір'я і більше не з'являвся. Прокльони і сльози нещасних людей накликали на Блиндара невідворотну кару – підхопивши сифіліс, він згнів, як пахло.

Зими післявоєнних років запам'яталися буйними снігами і морозами. Бувало пробираєшся вранці заметами до школи, а горожі, сараї, дерева тріщать від морозу. Вулиці і провулки замітало так, що коні безпомічно борсалися у снігу, їздовим доводилося їх випрягати, а санки витягати на менш засніжене місце. Не дивля-

чись на погоду, ми, загартовані у холодних класах, використовували кожну годину вільного часу для катання на лижах або ковзанах, бувало, спускалися на санках із дахів занесених снігом хат.

Весна 1946 року була швидкоплинною. Снігова вода збігла до річок і не встигла напоїти землю. Почалася жара. За літні місяці не випало жодного відчутного дощу. На піщаних ґрунтах Семенівщини під пекучим сонцем горіли хліба. Люди молили Бога послати дощ, йшли хресним ходом у поля і кропили посіви, обливали водою дівтору. Але все було марним. Зібрали зерна майже стільки, скільки витратили насіння на посів. Природа завдала населенню, яке ще не встигло отямитись після війни, страшного удару. Почався голод. У магазинах хліб продавався лише за картками, які одержували робітники і службовці. Люди намагалися пекти подобу хліба, замінюючи борошно картоплею, варили страви із щавлю, кропиви, лободи та інших рослин. Баба Груня замість хліба пекла із товченої картоплі коржі, які поки були гаря-

чими, мали приємний колір, запах і смак, але швидко синіли і втрачали харчову цінність. Сухе літо не порадувало нас грибами і ягодами, із лісу приносили хиба що грушки-гнилки.

Навесні 1948 року повернувся із армії батько, що надало сім'ї впевненості і спокою. Його запросили працювати у райком партії і, як до війни, він багато часу проводив на селах. Восени я вкотре захворів ангіною. Лікарі рекомендували видалити гланди і батько повіз мене у Чернігів до відомого в області професора Коломацького.

Друзі, товариші, нові інтереси

Із плином шкільних років тіснішими ставали стосунки з напарниками по навчанню, які за поведінкою, широтою інтересів і душевними якостями були близькими до моєї натури. Найближчим із моїх друзів був Олег Ярмуш. Із сім'ї старовірів, яка вирізнялася працелюбністю,

суворим дотриманням традицій і духовних обрядів, Олег приваблював спокійним урівноваженим характером, серйозним ставленням до навчання і всього того, чим йому доводилося займатися. Змалку він став основним працівником у сімейному господарстві, опанував примудрощі селянського побуту, якими щиро ділився зі мною. Задовго до закінчення школи у нас не було розбіжностей щодо вибору майбутніх професій. Отож і стали спеціалістами сільського господарства.

Крім Олега, дружні стосунки зв'язували мене із Віктором Секіриним – дрібним беззлобним бешкетником, що мав широку і чутливу душу, розважав гурт віртуозною грою на гітарі, Жорою Скугоревим – чесним, з відкритим обличчям і військовою виправкою хлопцем, завжди готовим допомогти товаришам, Володимиром Авіловим – тихим, сором'язливим, до безтямі закоханим у радіотехніку. Останній навчив мене паянню, допоміг зробити детекторний приймач, що дало змогу слухати передачі "із-за бугра".

Пізніше дружні стосунки почали налагоджуватися і з дівчатами.

Новий 1953 рік наш гурт зустрічав у широкому колі товаришів. У просторій хаті одного із учасників свята встановили ялинку, прикрасили її саморобними іграшками, накрили стіл. На нього виставили зроблений дівчатами вінегрет, кимось принесену миску холодцю, рожеві шматочки сала і якоїсь казенної ковбаси, солоні пузатенькі огірочки. У печі домлівала в чугунку наша поліська розвариста картопля. Тобто, було те, що традиційно прикрашає святковий стіл простих українців. А от жовтувато-золотистим моченим антонівкам, ефектно перекладеним у дерев'яному коритчатку житньою соломкою, могли б позаздрити навіть сучасні небожителі.

Збиралися учасники свята. Хлопці невміло відкорковували пляшки дешевого червоного вина, розсідалися попід стінами на лавах і під акомпанемент гітари Віктора Секірина наспівували тогочасні "хіти". Дівчата у тісному коридорчику перевдягалися у святкове вбрання. Коли вони дружно увійшли до кімнати, хлопці замовкли і спрямували на них свої зачаровані погляди. Може, то була ейфорія передноворічного вечора, але здалося, що перед нами з'явилися якісь божі творіння. У нарядному вбранні з легким макіяжем вони виглядали казковими феями. Видно, саме тоді у нас вперше запалало полум'я ще

неусвідомлених чоловічих почуттів.

Після тосту за минулий рік всі похвували, залунали нові тости, привітання, деякі у віршованій гумористичній формі. На наш веселий гамір нагрянув молодий сусід із гармошкою. І почалися танці – полька, вальси, краков'як, танці до упаду. Поступово танцюючі розбилися на стійкі пари, пов'язані першими ніжними почуттями. І я відчув солідке хвилювання, коли поклав руку на стрункий стан улюблениці класу Людмили і по тремтінню її пальців вгадав взаємне почуття.

Коли стрілки годинника наблизилися до дванадцятої і всі потяглися наливати чарки, пролунав постріл і у стелю вдарила пробка від шампанського. Це було, як сказали б зараз, круто і викликало нечуване захоплення присутніх. При останньому ударі курантів, що пролунав із репродуктора, всі випили шипучий напій і з криками "Ура!" почали обніматися і поздоровляти один одного. Розійшлися на світанку. Одержані враження і нові відчуття підказували – закінчилося наше дитинство. Здрастуй, юність!

Багато однокласників вже одержали паспорти. Настала і моя черга. Паспортист питає, що писати у графі "національність". Кажу: народився і живу в Україні, мама українка, то ж пишіть українцем. Так і записали. А брат, що одержував паспорт на два роки раніше, із огляду на національність батька, записався росіянином. Отже, внаслідок поверхового ставлення чиновників до цього питання, два рідних брати одної сім'ї набули де-юре різну національність. Цей факт тоді нікого не дивував і викликав лише усмішку.

Початок березня 1953 року запам'ятався небувалими снігопадами і заметілями. Зранку 3 березня населення Добрянки дружно вийшло на розчистку вулиць від снігу. Ми, старшокласники, працювали на вулиці, що вела до нашої школи. Тут висота заносів перевищувала ріст найвищого з наших однокласників. Вже закінчили прокопувати траншею і нею проїхали перші сани, як у школі пролунав незвично довгий дзвінок.

Коли ми, засніжені й розпашілі від роботи, увійшли до коридору шко-

ли, одразу відчули тривогу. Засмучені вчителі швидко вишикували учнів у шеренгу по класах, всі замерли, очікуючи чогось надзвичайного. Із кабінету вийшов приголомшений директор школи Євген Віталійович Басенко і в супроводі вчителів попрямував до центру шеренги. Він, видно, хотів щось читати з папірця, що тримав у руці, але губи тремтіли і йому вистачило сили лише вимовити: "Помер товариш Сталін". Встановилася мертва тиша, яку через деякий час порушили схлипування. Ми, старшокласники, були ще недосвідчені, багато чого не знали з дійсної історії своєї країни, того, що замовчувалося, не могли оцінити суперечливості особи свого "вождя".

Старий солдат, що пройшов дорogi війни, райкомівський шофер Олександр Іванович на моє запитання напрочуд спокійно і впевнено промовив: "Почнеться нове життя". Батько, який досконало знав всю кухню партійного життя і неодноразово потерпав від його свавільних порядків, на моє питання глибоко зітхнув, наче скинув тяжку ношу і сказав: "Не турбуйся, синку, будемо жити по-новому".

Через рік я разом із однокласниками зазнали радість початку нового життя, коли по закінченню школи одержали атестати зрілості і відсвяткували цю подію на незабутньому випускному вечорі.

Геннадій ПЕТРАНЬОВ

УКЛІН

У районному будинку культури Бобровиці відбувся літературно-музичний вечір "Живий у славі поміж нас", присвячений 75-й річниці від дня народження Анатолія Погрібного – українського письменника, публіциста, громадського діяча.

ВИДАТНОМУ ЗЕМЛЯКУ

Задовго до початку на центральний майдан міста з'їжджалися гості, друзі і учні відомого земляка, живими струмочками звідусіль стікалися студенти місцевого коледжу, старшокласники, педагоги, працівники бібліотечних закладів.

Учасників заходу зустріли святоково прибраною залом і виставкою "Пам'ять вічна, як слово", присвяченою життю і творчості Анатолія Григоровича. На сцені горіла свіча пам'яті, а на старовинному рушнику з батьківської хати стояв портрет, написаний місцевою художницею Юлією Тертією.

Ведуча вечора Марія Герасименко розкрила присутнім творчий портрет Анатолія Погрібного.

– У сузір'ї Великих Українців на нашому небі духовності особливо яскраве ім'я лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Анатолія Григоровича Погрібного – педагога, вченого, громадського діяча, автора понад 1000 статей та близько 30 монографій, серед яких і капітальна праця "Літературні явища і з'яви". Анатолій Погрібний – це ціле явище на науково-педагогічному, культурно-освітньому й суспільно-політичному полі, явище не лише українське. Адже його праці читають не лише на Батьківщині, а й в інших країнах Європи, в далеких Америці, Австралії...

Анатолій Григорович Погрібний народився 3 січня 1942 року у селі Мочалище Бобровицького району. Син полеглого фронтовика і вчительки початкової школи через усе життя проніс велику повагу і вдячність батькам. Увібрав у себе красу родинного краю, батьківське тепло, любов до людей, велику до-

питливість і щедрий характер. І саме ці щедроті передавав усім, хто мав можливість працювати, спілкуватись, товаришувати з ним, бути його учнями.

У 1959 році закінчив Харківський хіміко-механічний технікум, у 1966-му – філологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка. З 1970-го – працював у Київському національному університеті на різних посадах. З 1992-го по 1994 рік був першим заступником міністра освіти України, далі – на викладацькій і науковій роботі.

Анатолій Погрібний залишив навечно пам'ять про себе у книгах. У 2006 році за публіцистичну трилогію "По зачарованому колу століть", "Раз ми є, то де?", "Поклик дужого чину" йому присуджена Національна премія України імені Тараса Шевченка. Протягом 10 років Анатолій Погрібний вів на українському радіо передачу "Якби ми вчилися так, як треба".

Темою його радіопередач, статей і книг є наболілі протягом століть пробле-

ми оборони української державності та її першооснови – мови.

Доктор філологічних наук, професор Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка та Українського вільного університету (ФРН, м. Мюнхен).

Анатолій Григорович був надзвичайним, єдиним не лише для своєї родини, а й для друзів, колег, товаришів, читачів і слухачів українського радіо.

Однак, смерть була невблаганною, недуга перервала людський порив. 9 жовтня 2007 року на 65-му році він пішов з життя.

У травні 2012 року Всеукраїнське товариство "Просвіта" заснувало премію імені Анатолія Погрібного, яка щороку присуджується за вагомий внесок у справу українського національного відродження, розвитку української публіцистики, утвердження державності української мови та подвижницьку просвітницьку діяльність в ім'я України.

Вшановуючи пам'ять видатного земляка, письменника Анатолія Погрібного, спогадами поділились почесний директор Національного науково-дослідного інституту українознавства, доктор філологічних наук, професор, академік восьми світових академій, член Національної спілки письменників України, член Чернігівського земляцтва Петро Кононенко, голова Бобровицького відділення Чернігівського земляцтва в Києві, щирий друг Андрій Пінчук, відомий письменник і публіцист, друг, найближчий земляк Дмитро Головка, заступник голови Ради, виконавчий директор Чернігівського земляцтва в Києві Тетяна Літошко, заступник голови Бобровицької РДА Тетяна Ляшенко та давній друг сім'ї Володимир Тертії.

Ось в такому родинному колі друзі перегорталася сторінки історії життя Анатолія Погрібного. Адже слід, який залишив після себе великий україніст, не оцінений і його слово буде вічно жити в пам'яті людей.

Впродовж зустрічі звучали пісні, які любив Анатолій Григорович, твори Т.Г. Шевченка, вірші-присвяти.

Про Анатолія Погрібного можна говорити безкінечно. Дарований Богом талант він не встиг вичерпати до кінця. Він любив людей, а вони любили його, а любов – безсмертна. Він інтелігент, інтелектуал найвищої проби, справжній українець, який прагнув об'єднати всіх українців, де б вони не проживали.

Марія ГЕРАСИМЕНКО,
начальник відділу культури
і туризму Бобровицької РДА

Але якщо зробити історичний екскурс, ми побачимо, що феномен добровольства здавна притаманний українцям. Одним із перших прикладів добровольства можна назвати Запорізьку Січ – воєнізовану структуру з добровольчих кошів, які століттями боронили Україну. З новітньої історії – це легіон українських січових стрільців, що формувалася виключно на добровольчих засадах. Під час Першої світової війни українці спробували скористатися цим задля запевітної мрії про незалежність України.

До лав легіону записалось майже 20 тисяч добровольців, але австрійська влада дозволила лише 2500 воякам прийняти присягу й утворити український легіон. Якщо порівнювати, ще тоді в 1914 році, так само як і в 2014, українські добровольці були погано озброєні, взуті і одягнені, та попри це зажили слави відважних воїнів. Саме тоді на західноукраїнських землях розпочався і потужний волонтерський рух – по суті місцеве населення одягало і годувало українських добровольців, надсилаючи на фронт так звані "любистки" – спеціальні посилки.

Потім було полум'я Другої світової, і знову добровольці першими стали на захист рідної землі.

Але найновіший приклад – це Революція Гідності та початок воєнних дій на Сході нашої держави. Тисячі звичайних українських громадян, кинувши власні справи, пішли на Київський Майдан, а потім зі зброєю в руках першими протистояли озброєній до зубів російській армії. Саме завдяки добровольцям, їхній мужності, відданості національним інтересам і щирому патріотизму вдалось зупинити агресора, дати змогу мобілізувати сили в тилу та озброїти армію.

Загалом, у воєнному конфлікті на Сході нашої країни уже взяли участь майже 40 добровольчих батальйонів. Переважна частина з них перетворилась на військові частини силових структур, але є й такі, що продовжують бути

цілком незалежними формуваннями й не підпорядковуються жодному силовому відомству, це Добровольчий український корпус, ОУН.

Наразі у чинному українському законодавстві поняття "доброволець"

учасників антитерористичної операції, КМДА, апарату держадміністрації Деснянського району Києва, командування ЗСУ, Нацгвардії, ветеранської спільноти, в т. ч. членів ветеранського відділення Чернігівського земляцтва, учасників добровольчих батальйонів та жителів міста.

Зі словами шани та подяки до присутніх звернувся Голова Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції Артур Дерев'яно, який зазначив:

– В цей день ми повинні вшанувати пам'ять полеглих героїв-добровольців та віддати належне самопожертві і самовідданості живих. Ми в неоплатному боргу перед полеглими героями, які не побоялися віддати життя за рідну землю і своєю мужністю та відвагою показали приклад кожному, як потрібно любити Україну.

Також виступили командир добровольчого батальйону Петро Недзельський та депутат Київської міської ради, голова Всеукраїнської громадської організації "Закінчимо війну", "афганець" Юрій Зубко.

Світлу пам'ять полеглих воїнів-добровольців присутні вшанували хвилиною мовчання.

Члени ветеранського відділення взяли участь і в інших заходах, присвячених вшануванню українських добровольців.

Ми ніколи не забудемо подвиги тих, хто першим прийняв виклик агресора та поклав за це своє життя, серед них був член нашого земляцтва Олег Міхнюк. Цього дня квіти подяки лягли і на могилу героя. На жаль, війна триває, але наші воїни стримують агресора, завдячуючи тим добровольцям, які першими стали засланою ворогові.

Слава Героям!

З метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу в суспільстві, підвищенню суспільної уваги і турботи про учасників добровольчих формувань Верховна Рада України своєю постановою запровадила 14 березня – День українського добровольця. В цьому році Україна вперше відзначає День українського добровольця.

Вони були першими

відсутнє, так само, як відсутнє визначення поняття "добровольче формування". І на сьогодні багато бійців добровольчих батальйонів статусу учасника бойових дій не мають.

Але повернемось у сьогоднішній день. 14 березня на території Деснянського району міста Києва відбувся мітинг та покладання квітів до пам'ятника воїну-добровольцю за участю керівництва та представників Державної служби України у справах ветеранів війни та

Сергій КУДІН,
керівник відділення
ветеранів війни

СПІВАЄ

Михайло Полоз – відомий співак. Йому довелося їздити з концертами не тільки по Україні, а й по всьому Радянському Союзу. З різними концертними бригадами і в різний час виступав він і за кордоном, побувавши в 14 країнах світу, зокрема, у Польщі, Угорщині, Румунії, Болгарії, Німеччині, Франції, Італії, Англії, Швейцарії.

Він – лауреат Республіканських конкурсів і Міжнародного конкурсу в Швейцарії. Виступає Михайло в концертах у супроводі інструментальних ансамблів, баяна, фортепіано. Репертуар співака: арії з опер, естрадні пісні, старовинні романси різними мовами – українською, російською, італійською, ідиш.

Михайло ПОЛОЗ

Адо того Михайло Полоз закінчив Харківський державний інститут мистецтв ім. І.П. Котляревського. Працював у Київському державному театрі оперети, Державній капелі бандуристів, чоловічій хоровій капелі ім. Л. Ревуцького, в театрі фольклорної пісні "Берегиня", в камерному ансамблі пісні "Каштани Києва", був солістом "Росконцерту".

1 березня в перший день довгоочікуваної весни в Київському міському палаці ветеранів, що на вулиці Bastionnii в Печерському районі, відбувся концерт для ветеранів. Він був організований Асоціацією діячів естрадного мистецтва України (секретар Олександр Бобчинець, до речі, наш земляк з Чернігівського району), Київською міською радою ветеранів Другої світової війни (секретар Віктор Сідельов).

День видався теплим, сонячним, ото ж і ветеранів на концерт зібралось чимало. Раніше в цьому будинку знаходився кінотеатр "Слава", а після його реконструкції з жовтня 2007 р. тут працює Київський міський палац ветеранів. Тут проводяться урочисті заходи перед всілякими святами. Часто запрошують артистів, письменників, відомих людей. Сивочолі ветерани за святковим столом спілкуються, згаду-

ють минуле, діляться враженнями і вболівають за сучасне нашої України. Мені і самому як ветерану праці теж доводилось часто бувати там.

Цього разу з великою концертною програмою, яка тривала дві години,

перед ветеранами виступали Михайло Полоз і поетеса Елеонора Зима. Михайло виконав багато патріотичних і ліричних пісень. Серед них такі відомі

всім ветеранам пісні про льотчиків, про танкістів. Закінчив Михайло виступ піснею "Гуцулка Ксеня".

Поетеса Елеонора Зима читала свої вірші. Після кожної пісні і після кожного прочитаного вірша ветерани гаряче аплодували Михайлу і Елеонорі. Багато пісень ветерани співали разом з виконавцем, у них були сльози на очах. Ветерани згадували свою юність, коли вони захищали свою Батьківщину від фашистських загарбників, а після війни відбудовували її, не шкодуючи ні своїх сил, ні свого здоров'я. А зараз ветеранам прикро і боляче від того, що відбувається в нашій Україні, боляче від того, що держава

Поетеса Елеонора Зима читала свої вірші. Після кожної пісні і після кожного прочитаного вірша ветерани гаряче аплодували Михайлу і Елеонорі. Багато пісень ветерани співали разом з виконавцем, у них були сльози на очах.

так ставиться до них, що вони отримують таку мізерну пенсію, за яку і прожити неможливо. Боляче ветеранам і за те, що в Україні згідно з законом, прийнятим в травні 2015 р. про тотальну декомунізацію, заборонено носити радянські ордени і медалі, за які вони проливали кров на війні, захищаючи рідну землю від ворога.

Після концерту Михайлу Полозу і Елеонорі Зимі ветерани вручили букети квітів, запрошували ще виступити в палаці ветеранів.

До речі, Михайлу Євгеновичу Полозу рішенням Секретаріату творчої спілки "Асоціація діячів естрадного мистецтва України" присвоєно почесне звання "Заслужений артист естрадного мистецтва України" за значний особистий внесок у розвиток українського естрадного мистецтва і вагомі творчі здобутки.

Микола БУКАТИЙ

ВІТАЄМО!

Наш земляк Валерій Федорович Демченко став членом Національної спілки письменників України. Бажаємо Вам плідної роботи, творчої наснаги, нових усмішок!

Справжнє прізвище Самойловича – Сушковський Данило Самійлович. Народився 11 грудня 1742 року в селі Янівка, нині Іванівка Чернігівського району в сім'ї священника. Село знаходиться серед багатой Поліської природи – наддеснянських лугов, гаїв, верболозів. На такій землі в усі часи жили працюючі, мужні й красиві люди.

У 1756 році закінчив Чернігівський колегіум, що знаходиться на легендарному Валу. Потім навчався в Києво-Могилянській академії, що була науковим й інтелектуальним центром України. Лікарів-медиків у ті часи в академії готували протягом 12 років. З 1761 по 1765 роки навчався в С.-Петербурзькій адміралтейській госпітальній школі, куди був відібраний як кращий студент Києво-Могилянської академії. У 1767 році Данило Самойлович одержує звання лікаря і очолює першу в Російській імперії жіночу венерологічну лікарню. З 1768

по 1770 в роки російсько-турецької війни ефективно працює як полковий лікар. У 1770–1771 роки добровільно бере участь у боротьбі з епідемією чуми в Москві, працюючи членом протичумної комісії і завідувачем чумними госпіталями. Ця робота вимагала великої мужності й самопожертви.

З 1776 до 1789 року Данило Самойлович на власні кошти навчається в Страсбурзькому та Лейденському університетах. У 1780 році у Лейденському університеті захистив докторську дисертацію на тему "Трактат про розтин лобкового зростання і кесеревого розтину".

За кордоном Д. Самойлович працював до 1783 року. Він є одним із перших лікарів-вчених Російської імперії, які опублікували там свої дисертації і наукові праці. Зокрема, в Парижі він опублікував ряд своїх наукових праць, де

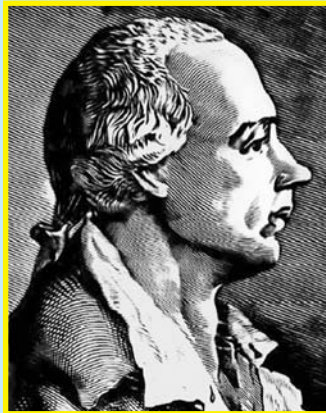
викладає нові методи і пропозиції профілактики, діагностики і лікування чуми.

За визначні досягнення в галузі медичної науки і практики Данило Самійлович був обраний членом 13-ти зарубіжних хірургічних академій, зокрема Парижської, Мар-

Богоявленським військовим госпіталем у Миколаєві. У 1788 році Д.С. Самойлович організував у селі Віточка госпіталь. Нині – це Корабельний район міста Миколаєва. У цьому госпіталі лікували головним чином учасників російсько-турецької війни. У 1789 році виконує ще і обов'язки губерньського лікаря Таврійської губернії та Єкатеринославського намісництва. А з 1793 по 1799 роки він виконує обов'язки головного карантинного лікаря України. З 1800 по 1805 роки працює карантинним лікарем та інспектором Чорноморської медичної управи.

Помер Данило Самійлович 21 лютого 1805 року в Миколаєві. Могила його не збереглася. Лише на території Миколаївського протитуберкульозного диспансера (нині це обласна лікарня) йому ще в XIX столітті спорудили погруддя, що збереглося понині.

Такі люди, як Данило Самійлович є гордістю і славою України. Пам'ять про них слід зберігати і шанувати гідно.

Данило Самойлович – основоположник вітчизняної епідеміології. Особливо визначний тим, що вивчав клініку чуми і туберкульозу (в ті часи ця хвороба називалась "бугорчатка", "сухоти" або "чахотка"). Він є представником лікарів-мучеників, які навмисне самі себе інфікували, щоб вивчати симптоми і протікання хвороби.

Слід пам'ятати

сельської, Тулузької, Діжонської, Мангейнської, Туринської, Падуанської та Російської медичної колегії.

Але, як патріот України, він прагне працювати на користь рідного народу, тому повертається додому. Після повернення на батьківщину у 1784 році Самойлович вивчає проблеми чуми, керує боротьбою з епідемією чуми. Іде до Москви брати участь в боротьбі з епідемією. Потім повертається в Україну і бере участь у боротьбі з епідемією чуми в Одесі, Кременчуці, Єлизаветграді, Херсоні, Криму.

У 1784 році Самойлович заснував "Збори медичні в Херсоні", це була перша медична наукова спілка не лише в Україні, а й в Російській імперії. За впровадження ефективних заходів із профілактики та ліквідації чуми Самойлович одержує у 1785 році чин колегського радника. В період з 1787 по 1789 роки керує

Володимир ДАВИДЕНКО,
кандидат біологічних наук,
м. Миколаїв

Наприкінці минулого року вийшов друком черговий випуск щорічного бібліографічного покажчика "Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2017 рік", який має рекомендаційний характер і не претендує на вичерпність.

Не про всі ювілеї згадали

За задумом укладачів посібник повинен стати у нагоді музейним і бібліотечним працівникам, краєзнавцям, журналістам, студентам та викладачам вузів.

Оскільки покажчик не є вичерпним і не містить відомості про всіх ювілярів, навіть досить видатних та відомих, кожен з нас має можливість його доповнювати.

Так, наприклад поточного року виповнюється 110 років від дня народження українського вченого-історика, дипломата, доктора історичних наук, професора Василя Якимовича Тарасенка.

Василь Тарасенко народився 18 квітня 1907 року в селянській родині в селі В'юнище біля Сосниці, яке в 1961 році увійшло в межі Сосниці.

Це яскрава постать на ниві української дипломатії, наукової та педагогічної науки. Саме він був одним з тих, хто закладав фундамент української дипломатичної служби після того, як Україна по закінченню Другої світової війни стала членом ООН та інших міжнародних організацій. У квітні-травні 1948 року Василь Тарасенко очолював українську делегацію на спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН з палестинської проблеми, де вирішувалось питання про створення держави Ізраїль. Саме він на засіданні 14 травня 1948 року, завдячуючи своїй рішучості та наполегливості, вніс вирішальний вклад у її створення. Після завершення дипломатичної служби Василь Якимович працював у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, захистив кандидатську та докторську дисертації. На історичному факультеті він плідно працював завідувачем кафедри новітньої історії та міжнародних відносин (1956–1961 рр.), закладаючи шко-

лу підготовки українських фахових дипломатів, а також нової та новітньої історії (1961–1975 рр.), яка є попередницею кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн, створив власну наукову школу американців і міжнародників. Василь Тарасенко читав лекції в США та європейських країнах,

куди його неодноразово запрошували розповісти про буремні дипломатичні події, активним учасником яких він був. За роки роботи в головному університеті України Василь Якимович підготував багато фахівців, серед яких є й наші земляки, в тому числі досить відомі.

Василь Тарасенко був президентом ним створеного міжнародного благодійного фонду "Україна-Ізраїль". Цей фонд багато зробив для розвитку економічних і культурних зв'язків між двома країнами.

Його ім'я занесене до книги "Тисяча найвидатніших осіб у світовій історії", яка була видана в 70-ті роки минулого століття в США.

Помер Василь Якимович 21 березня 2001 року в Києві. Похований у Байковому кладовищі столиці.

Пам'ять Василя Тарасенка вперше широко була вшанована проведенням 18–19 жовтня 2012 року Міжнародної

науково-практичної конференції "Актуальні проблеми новітньої історії зарубіжних країн" на базі кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Саме на цій конференції мені вдалося ближче познайомитися з доктором технічних наук Олегом Тарасенком – сином, а в подальшому і з Наталією Островською – донькою Василя Якимовича.

Використовуючи фото та документи особистого архіву Василя Тарасенка, з метою вшанування його пам'яті, я виготовив експонати та на початку 2013 року передав Сосницькому краєзнавчому музею імені Юрія Виноградського, з яких була змонтована експозиція "Дипломат-творець, вчений-історик Василь Якимович Тарасенко". Завдячуючи експозиції, відвідувачі цього закладу культури Довженкового краю щоразу з великою цікавістю знайомляться з біографією творця держави Ізраїль.

Ще влітку 2013 року з допомогою відомої журналістки, багаторічного редактора районної газети, заслуженого журналіста України Наталії Решодько мені з тодішніми головою районної ради Олегом Траманом та селищним головою Віктором Гординським, а також директором краєзнавчого музею Віталієм Супруном вдалося відшукати місце на території Сосницького В'юнища, де колись було обійстя родини Тарасенків, яка народила видатну особу у світовій історії. Варто зазначити, що воно знаходиться недалеко від садиби Довженків.

На відкритій у Сосниці 10 вересня минулого року Алеї видатних діячів Сосниччини є також пам'ятна дошка з чорного мармуру, присвячена Василю Тарасенку.

Олексій ОРЕХОВИЧ

Олексій ОРЕХОВИЧ

Олексій ОРЕХОВИЧ

Олексій ОРЕХОВИЧ

Олексій ОРЕХОВИЧ

Олексій ОРЕХОВИЧ

Від людських щедрот

Алла Іванівна Губська належить до людей, які щедро діляться з іншими і душевним теплом, і добірним поетичним словом. За народженням справжня ніжинська козачка, вона при найменшій нагоді дарує землякам і веселі, і роздумливі рядки. Підтвердження цьому публікація, яку ми оприлюднюємо до ювілею поетки.

ЯРМАРОК У НІЖИНІ

Присвячую землякам

У Ніжині на базарі
Люди торгували...
Яких тільки тих товарів
Там не продавали.

І молочні, і м'ясні,
І овочі різні,
І такі, що зразу їсти,
І ранні, і пізні.

Серпень місяць –
найбагатший,
Час іде до Спаса:
Кожен їде на базар,
Щоб зробити запаси.

Там ніжинські огірочки –
Всім в світі відомі,
Здавна від них район має
Прибутки вагомі.

А ряжанка! В цих краях
"Парушою" зветься...
Покуштуйте, як в Ніжині
Побувать прийдеться!

Отож різний свій товар
Люди продавали,
Що біда на них чекає –
І гадки не мали.

Один дядько на підводі
В ряд м'ясний в'їжджає,
Прив'язавши жеребця,
Товар вигружає.

Два підлітки, насміявшись,
Сколотили галас:
– Люди, люди, онде коні
Знову відірвались!

Бігли всі у всі кінці,
Хто куди спасатись,
Бо боялись уявити,
Що може з ним статись!

Хтось в агонії халався
За якусь жердину,
Хто слабкіший – той
на возі
Ховався під ряднину!

Такий лемент учинився,
Така штовханина!
Десь у когось у руках
З'явилась драбина.

І під дерево усі
Почали стрибати,
Один одного за поли,
За чуби хапати!

Кожен в відчаї волів
До щаблів дістатись,
Щоб на дереві в гілках
Надійно сховатись.

Горобців тим часом згря
Клювала сметану,
Що з череп'ям розлетілась
Прямо до паркану.

Ніхто зовсім в такий час
Про товар не дбас:
Топче, б'є всі під ногами
Й в розпачі лишає!

У воротах заклинило,
Не втовпляться люди!
Один одного штовхає,
Шарпає за груди!

Не помітив, що ще один
Поруч вже гарцює –
Давно, мабуть, на прив'язі
Ногами тупцює.

Два "красені" почали
"Вияснять" стосунки...
Полетіли з обох возів
Додолу лаштунки!

Як звелися на диби –
Віжки обірвались!
І в змаганнях, хто
сильніший,
У біга подались!

Одірвалось по піввоза
З кожної упряжки,
І створились для народу
Страшенні напруги!

Гнідий летів за Буланом,
За кожним – пів воза!
Накотилась на людей
Реальна загроза!

Перший нісся повз прилавки
До в'їздної брами,
Гнідий – прямо на народ,
Що стояв рядами!

Утікали хто куди
З розпачу й зі страху!
Не було ніколи тут
Ще такого жаху!

Покидали всі товар –
Яка тут торгівля?
Уціліла б голова,
Як таке докільля!

Вгамувались на вулиці
Розлючені коні,
Як попалися їх віжки
В міцній долоні.

І люд після переляку
Почав гамуватись,
Очищати свій товар
І знову складатись.

Щось розбилось, знівечилось,
А щось – уціліло...
Базар – він на те й базар,
Одне знає діло...

Та знайшовсь один смільчак,
Як завжди ведеться:
Уторопав, що за ним,
Ніхто й не женеться!

– Де ж ті кляті жеребці,
Люди, скаменіться.
Де вони? Та їх нема!
Станьте, зупинітьсь!

А ви оце повелися
На чийсь забаву!?
Потовкли увесь товар
На глупую славу...

Стихли всі... і на тополю
Горобці злетіли...
А підлітки, налякавшись,
Що таке вчинили,

Поховалися в куцах –
Дома ж будуть бити!
Ось такі ми, чернігівці,
На все знамениті!
Алла ГУБСЬКА

Про нас з вами... і хрін з ними

Бувальщина

Іду оце собі і йду. Трохи напідпитку, а не спотикаюсь. Дякувати Богові чи, може, і меру новому – тротуари деінде підгладились, а подекуди й підсвітилися.

А іти мені ще й іти, кінця й краю не бачу. Де той вокзал залізничний, а я ще й до стадіону ім. Гагаріна не дошкандибав.

А йду я з свята в колись розкішному ресторані "Брянськ". Кум Перепадя, бач, дотягнув до семидесяти і вирішив повипендрюватись, та куди вже йому до "Градецького", отож і затягнув мене на край ойкумени.

Думав, може, на останній тролейбус встигну. Не встиг. Аж тут з-під ошатного клена молодик, неначе легінь з полоники, виступає з красунею у вишиванці.

– Набрався, діду? – запитує.

– Та ні, може, якась маршрутка до вокзалу підбере.

– Ви, діду, з себе дурня не клейте. Навіть бомжам відомо, що у нашому місті, що вже пішки і без віз крокує у Європу, після десятої вечора ніяких маршруток не буває.

– Не чіпай старенького, – лагідно прошепотіла дівчина, махнула правцею і втиснулася зі своїм залицяльником у таксі. І були такі.

– Ось що й мені потрібно, – змикитив.

Помацав в лівій нагрудній кишені і мені прояснилося: – А ти, старий дурню, знаєш, скільки він з тебе зде-ре? То колись було, що за таку суму змотаєшся у Березне, а то й у Одесу-маму, туди й назад.

Встав і потеліпав в центр по Красному мосту через Стрижень, неначе в молодості із Буди в Пешт через Дунай. А далі навпрошки по вулиці Попудренка.

Іду-їду, а наш найкрасивіший у всій Україні вокзал неначе корова язиком злизала, нема його та й нема.

Аж бачу – попереду сяє. Отже вдома. Придивляюся ближче. Аж то сяє не менш знаменита в Україні наша славна Троїця!

– Де таке видано, – думаю, – щоб чорти занесли у святе місце? А потім здогадався, що на не дуже освітленому перехресті з вулицею Промисловою звернув не туди.

Бачу, вже і тролейбус "вісімка" суне з камвольного комбінату. Сів і з пересадкою біля ресторану "Брянськ" благополучно й задаром дістався до вокзалу. А розвиднілось мо' з годину тому.

Вдома рипнув дверима і на питання дружини "Де тебе носило?" видихнув:

– Хрін з ними, маршрутками...

В тісноті – не в обіді

Путі сполучення бувають різні і неісповідимі. У альбіонів – омнібусами. Залазиш на другий поверх і перегукуйся собі з дружиною, бо вона вже високо боїться, та й не залізе. Проте ніхто не штовхається. Ні стоячих, ні лежачих місць там немає. Не прийнято.

У венеціанців розкішно. Розсівся в гондолі і слухай собі серенади всякі. І тубільці у піроги не напихаються так, щоб і затонула к бісовій матері. Шниряють з острова на острів, перегукуються англійською з допомогою російського мата, і на мигах діляться останніми новинами.

А, якщо в тебе ні велика, ні мотика, – лизь у маршрутку. Така вже удобна

штука і основний вид нашого транспорту. Як понабивається туди з торбами, портфелями, вудками і сокира-

ми, граблями і розкладушками – аж дух забиває від щастя, що вліз. Один пре такого кошика для грибів, щоб у

Грибовій Рудні іншим не дісталось жодної лисички. А один так хотів і піаніну вперти.

Правда, у нас ще й "Антей" зостанеться, якщо не видурять в Емірати. Але те для пасажирів не пристосоване. Вантаж або танки, або іншу артилерію, бо на хріна вона нам. І дуй або в Австралію, або на Соломонові острови.

Нам і маршрутки вистачить, бо по темному вони не їздять. Дешево і сердито. Водій сердиться, що дешево і мало влазить, а ми лаємося, що дорого і тісно. Проте – ми нація добра. Недаром придумали: в тісноті –

не в обіді.

Михайло СУШКО,
м. Чернігів

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горlach (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1100.